

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:			
Egy évre	10 kor. — 6ll.	Egy évre	16 kor. — 6ll.
Fél évre	5	Fél évre	8 . . . . .
Negyed évre	2 . 50	Negyed évre	4 . . . . .
Egy óra	—	Egy óra	1 . 70 . . . . .
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többnapos megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Debreczen ünnepe!

Debreczen, aug. 2.

Letűnt időknék emléke tűz le reánk ma gyújtóbban, mint a nap heve s ezereknek lángoló lelke teszi ragyogóvá Debreczen ünnepét.

Eszmét ünnepelünk.

Azt az eszmét, melyért az első ember teláldozta a Paradicsomot, a késő utódok milliói pedig ontották érte vérüket az évek ezerein.

Eszmét ünnepelünk.

Azt az eszmét melynek küzdelme örök, mert szép, mert nagy, mert önzetlen és az emberek közt oly sok a rutság, a kicsinység, az önzés az örök szép örök ellenségei.

Eszmét ünnepelünk.

Azt az eszmét, mely az emberiség legmértőbb, legszebb ideálja, melyért lelkesedve rabszolganépek vontak homlokukra glóriát s melylyel nem törődve: Caesarok birodalma rabigába görnyedt.

Eszmét ünnepelünk: a szabadság eszméjét!

Ünnepünkben osztozik ma egész Magyarország népe, hisz a világhistoria nem mutat fel egyetlen nemzetet mely ez örök szent, ez örök nagy fogalomért annyi vért áldozott volna, mint a magyar . . .

Letűnt időknék emléke tűz le reánk ma gyújtóbban, mint a nap heve s ezereknek lángoló lelke teszi ragyogóvá Debreczen ünnepét.

*

Néztem a zászló erdőt — és láttam az összetépett trikolor, melyet az oláh sárbatiporhat büntetlenül.

Hallgattam a Szózat felséges dalmát és fülembé csendült a Gotterhalte gyűlölt melodiája, mely mellett a magyarnak hivatalosan ünnepelni kell.

Lehullt előttem a lepel a Szabadság ércalakjáról és az én szemeim elé egy sötét vaskolosszus a Henczy szobra lépett, mely példányképül állítatott a haza védőinek.

Aztán úgy találtam, hogy a mi ragyogó ünnepünkben sok a szent hazugság.

*

Olyan nagy ez ünnep, hogy ezen a napon hazudnunk nem szabad.

Mi nem a világszabadság eszméjének oltárán áldozunk. Ehez mi most

kicsinyek és szomorú való, hogy méltatlanok vagyunk.

Keserű csöpp a mi nagy ünnepünkben, de hazugság nélkül nem titkolhatjuk a valót, hogy még a magyar-szabadság hirdetőjének sem nevezhetjük joggal ez érc alakot.

A nemzet, melynek legszentebb érzelmeit, véren szerzett legősibb jogait arcul ütni büntetlenül naponkint lehet, — az a nemzet, mely a maga jogos boldogulására egyetlen lépést nem tehet azért, mert másnak érdekét sérti meg vele — az a nemzet, mely birtokában egy ezredéves ragyogó multnak, birtokában oly államfentartó hatalmas ős erőnek, melyhez hasonlót a világtörténelem felmutatni nem bír, birtokában minden nemes és szép tulajdonnak, mely a nagyratörésre képesíti, az a nemzet, mely birtokában egy dus Kanaánnak koldus rongyokba burkolva jár és tengeti életét, — az a nemzet nem szabad!

A debreczeni ércszobor ma még csak a multak emlékét s a jövő reményét hirdeti, amely reményhez, hogy jogunk van, bizonyossá tesz minket a mai nap.

Hirdeti a multak emlékét, mely a szabadság védelmétől véres s hirdeti jövő reményét a melyre multunk jogosít.

Hirdet különösen egy legendás korszakot, a mikor e maroknyi nép a félvilággal szállott sikra s vitte diadalról diadalra a szabadság zászlaját.

Hirdeti a sötét véget, a mikor Hadur megcsömörlött az ártatlanul kiöntött vértengernek átkot lihegő büztől és árulással hagyta befejezni e maroknyi nép óriás művét.

És ez ércalak fákjája gyujtson világot agyunkban, hogy lássuk, hogy az árulás átka még mindig rajtunk van.

És a mai nap ne legyen az önámítás lármás napja, de legyen bizalmunk, hitünk, reményünk megerősítésének szent ünnepe.

Mert így és csakis így érhetjük el, hogy a debreczeni ércszobor ne csak a multak emlékét hirdesse, ne csak a jövővel biztasson bennünket, de valóban jogos hirdetője legyen a kivívott magyar szabadságnak!

B. L.

Debreczen ünnepe.

(A szabadság szobor leleplezési ünnepe.)

— Saját tudósítónktól. —

Rákóczi hatalmas harangja imára hívta ma Debreczent és sok ezreknek buzgó fohásza szállt fel szabadságunkat oltalmazó Hadur zsámolyához.

Ünnep a mai nap az egész Magyarországnak s egy nemzet tekint lelkes figyelemmel ez ősmagyar városra, melyet megihletett a letűnt időknék legendás emléke, munkára készített a jövő reménye s elsőnek állított hatalmas ércszobrot a magyar szabadságnak.

Együtt ünnepel Debreczennel az egész ország, de különösen egybeforrasztotta e nap a hajduság hatalmas kerületét, a nagy hajdúvárosokat. Bocsikai népét, mely kivétel nélkül sietett igaz lelkesedéssel helyezni cserkoszort arra a szoborra, melynek ércalakja az ő lelke legszebb álmát testesíti meg.

A hivatalos küldöttségek a városháza udvarán gyülekeztek s innen vonultak hatalmas menetben a harangok hívó szavára az ev. ref. nagytemplomba. A várost lengő lobogók erdeje disziti, az utcákon ünnepi ruhákban emberáradat tolong, az Emlekkert vaskerítése valóságos ostromot áll ki, a szemekben szokatlan tűz, az arczokon a lelkesedésnek pirja ég, csak a vármegye háza s az állami épületek válik ki hideg hétköznapisággal.

Az ünnepély részletes lefolyásáról tudósításunk a következő:

Nyolcz óra előtt már beláthatatlan néptömeg hullámozott a főtéren. Különösen a városháza előtti térségen akadt meg nem egyszer a közlekedés. A küldöttségek tömegesen jöttek, az egyesületek, testületek zászlóik alatt s koszorúkkal s a városháza udvarán foglaltak helyet.

A városháza udvarán csoportosultak a város, vármegye, a községek, városok küldöttségei. Ott láttuk a város tisztikarát Simonffy polgármester vezetésével, és pedig Komlóssy Arthur főjegyzőt, Vecsey Imre, Király Gyula, Oláh Károly, Körner Adolf tanácsnokokat, Roncsik Lajos főszámvevőt, a vármegye tisztikarából Rásó Gyula alispánt, Weszprémy Zoltán főjegyzőt, Czeglédy Mihály főügyesst, Pénzes árvaszéki úlnököt, Orosz Sándor főszolgabíró, továbbá ott lát-

tuk bessenyi Széll Farkas táblai tanácselnököt, Kölcsey Sándor táblabíró, a függetlenségi párt, a szabadelvű párt, az ügyvédi kamara, az egyesületek, társulatok küldött-ségeit zászlók alatt.

Kevéssel fél 9 óra után megindult a küldöttségek. Elöl haladt jobbról-balról, hat-hat díszbe öltözött városi hajdu. Közvetlen ezek után az „Egyetértés” zenekara. Hazafias dalokat játszva az ő vezetésével indult meg a menet. Utánok haladt, a város, vármegye, függetlenségi, szabadelvű párt, Hajdusoboszló küldöttsége Pénztáros, főjegyző. Böszörmény küldöttsége Somossy polgármester. B. Ujváros, Vámospécs, Mikepécs küldöttsége a törvényszék az ügyvédi kamara, az üzletvezetőség, a p. ú. igazgatóság küldöttsége, majd az összes egyesületek és társulatok zászlók alatt.

A főutcán belathatatlan néptömeg állott sorfalat.

Harangok zugása jelezte, hogy Debreczennek ma nagy ünnepe van s harangzugás közepette vonult a küldöttség a nagytemplomba, ahol 52 évvel ezelőt a nemzet képvisellete a Habsburgokat trónvesztettnek nyilvánította.

Templomban.

A mai nemzeti ünnep első része a kettőnyű nagytemplomban folyt le, melyet zsufo-lóság megtöltött az ünneplő közönség. Széll István énekvezér orgona előjátéka után megrendült a népes gyülekezet ajkán az örökszép XC. zsoltár: „Te benned biztunk eleitől fogva.” Azután a szabadságharc Tyrtusának Honfi dalát énekelte a Debreczeni dalegylet Mácsay Sándor karnagy vezetése alatt. A honfi dalvégső sorai alatt, a debreczeniek kedvelt reformatus papja Könyves Tóth Kálmán jelent meg a szószéken, hogy a töle már megszokott ékesszólással, fohászodjék a magyarok Is-

tenéhez s kérje áldását a hazára s a szabadság mai szép ünnepére. A szép és szívhez szóló imádság után is megzendült a Debreczeni Dalegylet ajkán a dal, Bajza honfi dala:

Benned multban jelen s jövőm,
Benned van mindenem,
Oh hon, te vérszerzete kincs,
Te drága gyöngy nekem!

Az istentiszteletet bezárta a 179 dicséret 10 versének éneklése a gyülekezet által.

Az emlékkertben

Már a reggeli órákban százakra menők járkáltak az emlékkert körül.

Mindenki igyekezett bejutni, de 10 óra előtt a rendőrök es tüzoltók csakis a küldöttségeket s a jeggyel bíró hölgyközönséget bocsátottak be.

Az istentisztelet befejezése után a küldöt ségek helyet foglaltak az emlékkertben.

A küldöttségek emelvényen helyet foglaltak Hentaller Lajos, Szatmári Mór, Rákosi Viktor, Papp Elek, Bakonyi Samu, Benedek János, Dobieczky Sándor orsz. képviselők, a város, a vármegye előkelőségei, az összes küldöttségek. Balról a hölgyek emelvénye zsufolva volt, de megtelt az egész kert, mert az ünnepély megkezdésekor kinyitották a kert ajtóit és bebocsátottak a közönséget.

A szótát eléneklesével kezdődött az ünnep. Az összes debreczeni dalegysületek Mücsay Sándor karnagy vezetésével énekeltek a Szótatot.

A közönség kalapleveve, felállva hallgatta végig a Szótatot.

Ezután Komlóssy Arthur városi főjegyző, a szoborbizottság elnöke lépett az emelvényre s a következő beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

hazánk elvesz, mi is elveszhetünk, de legalább dicsőségesen. Feleljen ő a rendeletért, nekem mint alvezérnek, kötelességem engedelmeskedni.

Nagy Sándor tehát tisztában volt vele, hogy az ütközet végzetes lehet. Mégis elfogadta, ez hibául róható fel neki. De a nagyobb hibát csak ezután követte el. A honvédtüzek megannyi Leonidásként harc-zoltak. Igazi csodákat mivelték. Oly óriási muszkatömegek bontakoztak ki előttük, hogy más sereg már ettől is visszariadt volna. De a harczedzett isaszegi és nagysallói hősök érzefalként állottak, s a háromszoros erő is visszaverték.

Nagy Sándort ekkor körülvették tisztjei s a beállott pillanatnyi szünet alatt esengve kérték, vonja össze gyorsan seregét s kezdje meg a visszavonulást. De a tábornok a pillanatnyi sikertől elkapatva, Máriássy hadosztályát előre rendelte. Ez volt a végzetes hiba. Paskiewics hercege csapatainak futásán feiböszülva, gyorsan egész ezredeket rendelt a harczonalba s Konstantin nagyherceggel ő maga intézte a rohamoszlopok támadását.

A honvédek azonban ekkor sem inogtak s a tüzerütegek, kivált a jobb szárnyak, hol Csányi százados vezényelt, pusztító hatással működtek. A második orosz hadtest parancsnokát, Kuprianow tábornokot egy

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Ma három éve szent fogadást tett e város közönsége, hogy a honvéd temetőbe átszállított kőoroszlán helyére szabadság-szobrot állít. — S e fogadalom teljesítésére a vezetésem alatt megalkotott 12 tagu bizottságot küldötte ki a törvényhatósági bizottság közgyűlése.

A szoborbizottság hogy buzgalommal és ügyszeretettel járt el feladatának teljesítésében s működését a 3 év elteltével befejezéshez juttatta. — Boldognak érzem magamat és őszinte örömtől van áthathat e bizottságnak minden tagja, kinek az isten megérni engedte, hogy a szabadság — a magyar szabadság dicsőségére szolgáló emez alkotást — mely eljő e hazában e város közönségének atadhatja és működéséről ezzel számolhat be.

Es különösen büszkék lehetünk e művészi alkotásra mert a nem csupán ugy nevezett nemzetközi, vagyis világ szabadságnak kifejezője, hanem a magyarszabadságnak melyet megérzünk mindnyájan, a kifejezője az!

Már tulajdonosa Debreczen, a legmagyarabb város — s néhány száz lel k kivételével tiszta színmagyar annak 75,000 lakossá s székhelye a legmagyarabb vármegyének — a nemes hajduk megyének. A szobor alkotója, művésze Tóth András debreczeni fiu, s ki ne tudná, hogy ő neki minden gondolata, szívének minden dobbanása, művészi ihlettségének legkisebb paránya a körül forog, szépet, dicsőt alkotni, de mindenek felett magyar dolgot cselekedni.

A szobor érzebeöntője is magyar gyáros, Budapestben hazánk fővárosában érzőntődjét felállította és már sok magyar műveket létrehozott Hirmann Ferencz mester. Sőt a talapat kövei is, hazai földből valók — tul a Dunának süttői bányáiból fejtették azokat!

Magyar tehát ennek a szobor műnek teste-lelke, minden íze és porzikája! Magyar a körülte levő levegő, a lombok suhogása. Az legyen körötte a magyar nemzetnek örömben búban hallatszó szava az időknék végeiglen s legyen rajta az Isten áldása!

Ezek után átadva a szót az ünneplő

A debreczeni csata.

(A szabadság-szobor leleplezése alkalmából.)

A Pesti Hirlap augusztus elsónapi száma a szabadság szobor leleplezése alkalmából érdekes cikket közöl, melynek egyik részét közöljük is:

Nagy Sándornak gyöngé és fáradt se regével eszében se volt csatába bocsátkozni. Azért elrendelte, hogy szürkületkor a betegeteket, a társzekereket Derecske felé indítsák. Együttal futart küldtek Görgeihez, továbbbi parancsát kérve.

„Hamis tehát az az állítás — írja Pongrácz — mintha Nagy Sándor sokáig hír nélkül hagyta volna Görgeit a csata előtt, alatt es után, mert ha tábornokom nem is akart már írni a fővezérnek, teljesíté azt tábornoki főnöke, ami tehát egyre megy ki.

Nagy Sándor, még mielőtt a harc megkezdődött volna, tábornoki főnökéhez fordult s így szólt:

— Mit gondolsz?

— Hogy veszte vagyunk — felelte csüggedten Pongrácz.

Nagy Sándor elgondolkozott, aztán szomoruan mondta:

— Ugyis mindennek vége már. Ha

ágyugolyó combon találva s lesodorta lováról. Öt óráig a hatalmas tulerővel szemben is előnyben voltak a honvédek. Paskiewich azt hitte, hogy Görgeynek egész seregével harc-zol s lassankint negyvenezer embert vont a harczonalba. Csányi kapitányának a lábát egy ágyugolyó elsodorta. A rettenthetetlen hős lebukott lováról s tüzei, a kint felett jégesőként pattogtak, bugtak, sivitottak a gránátok, zavarba jöttek.

Csányi, hogy megaczelozza kitartásukat, zsebkendővel köttette be szétronsolt lábát s egy löporos kocsiá ülve, iszonyatos fájdalmi daczára is tovább vezette üte-gét. Hanem ugy hat óra felé óriási porfelhő verődött fel a macsi tanyák felől, melyet embermagas kukoricza borított. Hercege Bebutow két kozákezzel törtetett itt keresztül, hogy legázolja a jobb szárnyat. Az itt álló csekély huszarságot szétszórják s Koponay kis seregére vetik magukat, A tüze-erek, bár löszerük fogytán van, közőjük kartácsolnak s ezzel némileg zavarba hozzák. De ujra rohamra mennek. A borsodi véd-csapat Pongrácz Guido vezénylete alatt elejökbe fut egy nagyobb árok partjára s onnan adnak rajuk sortüzet. De a kozákok atugrottak az árkon s mindent elsőprő fergeteg módjára vágattak előre. Most a honti védcsapatra vetik magukat, amelynek pa-

beszéd elmondására Dr. Bakonyi Samu szoborbizottsági tag képviselő urnak :
az ünnepélyt megnyitóm !

Majd Bakonyi Samu dr. városunk II. kerületének képviselője, az ünnep szónoka lépett ezután az emelvényre s a következő gyönyörű, hazafias szellemű áthatott beszédet mondotta :

Ünnepelő gyülekezet !

Istennek házából jöttünk ide, a hálás emlékezetnek eme szabad és szent helyére, hogy itt kívül is oltart emeljünk a szabadság Istenének. Téged dicsérünk uram ott benn a Te hajlékodbán, hol Te benned bízvan eleitől fogva, nem zegett a mi ajkainkról a szolgáltság dicsérete sóha, mert ama tiszta falak és magasztos boltozatok, mint egykoron, a Te idődben, mind maiglan is csak a te lelkednek, a szabadságnak zoltarénekétől visszhangzanak vala. Emelj föl hát magadhoz itt is, most is, e te néked szentelt ünnepünk közt, hogy hiven ama térted vért dicsők harcához, fogadalmat tehesünk újból Előtted, ki egyedül ismered a szívek mélyét és latod a szunyadó igazságot. Oh jójj és lásd, hogy a Te magyar néped keblében él még a Te igazságod s a Te lelked szárnyának egy lebbenése a hamvadó parázst új élettő tűzre gerjeszti fel és mi mindnyaján, kik itt a Te dicsőségedre összegyűlünk megfogadjuk emez új oltárod előtt, hogy eleven tűz leszen az, mely nem alszik el életünk langyával tovább lobogván, fiaink, leányaink szívében, egymást fölváltó nemzedékek végtelen során ?

Messze mult időknek minden dicsősége és bánata a titkos jövőndé sejtelmes reménye meg sötét aggodalma tusakodik elfogódott lelkemben, keresvén a méltó szót annak magasztalására, miért e nemzet annyit szenvedett. De mit mondhat az elröppenő szó, mikor egy évezred harczeit hirdetik, hogy a magyar örök rendeltetését követve, a maga és mások szabadságáért vérezte mindenkoron. Küzdelmeit nem egyszer nyomta el tülerő, bujdosás, vérpad és bilincs nem egyszer jutalmazá hőseink, de maradandó gyö-

zedelmet nem vehetett rajtuk sem hóhér, sem porkoláb és nem volt még zsarnoka e nemzetnek, ki trónját meg tudta volna menteni, hanem ha úgy, hogy a nemzet szereztehez menekül.

Mert nagylelkű voltál és az is vagy nemzetem !

Kicsiny te előtted a bűn, ha legnagyobb erényed a szabadságszeretet hangján közelit felénk hatalomnak életosztóne. Hü vagy te magyar nép, de erős csak úgy lehetsz, erőt csak úgy adhatsz, ha szabad maradsz. Történetünknek száz meg száz véres lapja tanít meg arra, hogy önkény e földben gyökeret nem verhet, hogy földi hatalom itt egyedül az ember legistenibb adományának a szabadságnak uralmával boldogulhat.

Ki tudná azonban a végtelen mindenséget ismételve venni ? És ki merné a szabadság varázserejét meghatározni ?

Hol vannak ama korlátok, a melyek között megmérhetetlen igazságot be lehetne szoritani. Az emberek és a népek élete és boldogsága csak a szabadság fogalmában válik valósággá. Kit nem a saját akarata indít cselekvésre, annak parancsolnak az szolgálja, a ki jóllakhatik, de a ki nem teljes ember, mert lelke a másé, ki engedelmességének hasznát veszi.

Nincs is a világon annyi bölcsesség a mennyi a szabadság eszméjével fölértne, de nincs is annyi tudomány, a mennyi az emberiségnek ezt a legfőbb javát szoros meghatározás alá vonhatná. De meg-tanít rá a saját történetünk, hogy a szabadság megértéséhez nem elég a fagyos fontolgatás, ha forró érzések heve nem termékenyíti munkáját.

Hiszen a mi munkánknak ezer éves állami életünk egész folyamán allandóan két szerszáma volt, egyik kezünkben kard, a másikban vakoló kanál ! Amit a haladásnak és az emberiség tökéletesedésének építünk, mindig fegyverrel kellett az emberi szabadság és a magyar nemzet sötét ellenségeinek konok ostroma ellen védelmeznünk.

Ennek a szent munkának dicső harcosai valának ők mindannyian, kik egyben

vívtak a világgosszág, és szabadság világra szóló csatáit. Mert királyok és fejedelmek az utolsó pór elmúlásának törvényei előtt a trónus magaságából is porba hullanak. — magva szakadt, párduczos Árpád nemzetsége, vége szakad Lajos három tenger mosta birodalmának. S haj mikor, mikor nyögte Mátyás bus hadát Bécsnek büszké vára ! ? ! Elmúlt a hódolat, helyette hitszegés támadt a magyarnak hitére, fojtogatta lelkiismeretét, fosztogatta becsületét, javait zsákmányolta, megcsufolta nemzeti mivoltát eltaposta szabadságát.

De fölkeltek ők, a mi nagyságos, felesleges fejedelmeink, Bocskay, Bethlen, Thököly védelmére a haza kirabolt földjének, az isten megtámadott igazságának. És mikor kiujultak és felszakadtak az annyiszor halálra szánt nemzetnek sebei, kibontotta lobogóját, lóra ültette kurucz magyarjait az utolsó fejedelem. Rákóczy nagy lelke betöltötte a palotás házakat és a tárogató riadó bús hangja harcra hívta a kunyhók elnyomott lakóit :

Pro patria et libertate !

„Vérhabbal csináljuk szigetted földünket, Mégsem hagyjuk könnyen edes mindenünket.“

Alig egy rövid év a végtelen mulandóságban és gyászszal, győzelemmel teli történetünk földjén, melynek méheben halhatatlan eszmék várják az érlelő napot egyik leghatalmasabb mesgyének kétszáz esztendő fordulójához érünk. Oh ! vajha erejére ébredne az itt-ott lassan és álmosan megmozduló nemzet, vajha ! egy nagy élő bizonyossággá nőne, forra össze, hogy bujdosók nyomát hóval ne fújja be a felejtés szele, hogy haládatos lelkünkben tisztán éljen a magyar szabadságnak ama való fogalma, mit Rákóczy szózata hirdetett :

„Pro patria et libertate !“

Ez legyen, ez maradjon a mi hitünk és vallásunk, mint ahogyan volt kétszáz esztendőnek előtte a közel és messze jövőndé idők viszontagságaiban is.

Haza és szabadság elválaszthatatlan szentségek a mi bibliánkban, a minek mi történetünk könyvét tiszteljük. A könyvek könyve ez minékünk, melyet nem engedünk álgazságokkal elhomályosítani, hiszen lapjairól az emberi haladás legszebb tanúságai hirdetik a nemzet igaz hivatását.

Avagy ama megváltó szent idő, melynek egyik bús emlékezetű csatanapját is ma ünnepeljük tengernyi dicsőségével és tengernyi bánatával nem világra szóló képe-e a szabadság ama tiszta eszményének, mely az egyetemes emberi igazságokért és hazája függetlenségéért a magyar nemzetet újból élet-halálharcra hívta ? ! ?

Te voltál a szabadság eme csodás harcának, a kilenczoldalról megtámadott haza örök időkre világitó védelmének leghitebb intéző helye, édes szülővárosom !

A te fiadnak lenni büszkeség és hü fiad nem hirdethet e helyen más tanítást, mint amire maga a Mester tanított a k k o r : midőn a magyar szabadság őrvárosának nyilatkozatott, mondvan hogy „a szeplőtlen magyar eredetiségű alföldtörzsgyökeres magyar fővárosa a lelkes Debreczen, melyet Isten a végre választott ki, hogy keblében emelkedjék a magyar nemzet szabadságának erős temploma. Debreczen azon szikla, melyre fogja építeni Isten a magyar szabadság szentegyházát melyen diadalmaskodni a pokolkapui sohasem fognak.“

Te nem hazudtolhatod meg annak szavát, aki maga volt az I g a z s á g. A ki népét a szolgáltságból megváltotta, a nemzetet egygyé, nagygyá tette, aki megmutatta

ranesnoka Pintér oroszlanként harcol. Két kozakot lelő, ekkor körülfogják. Kétségbeesetten vagdalkozik, míg végre a szó teljes értelmében összeapritják. A hontiak körül fogva a kétségbeesés dühevel harcolnak, de nagyrészüket lekaszaboják, csak kevesen tudnak attörni és súlyos sebekkel borítva menekülni.

Bobich meg ekkor is rendületlenül állt hősi hadosztályával, pedig Glasenapp tábornok alatt négy lovas ezred rohanta meg. Amidőn azonban a jobbszárnyat elsöpörték s az ujoncz Bocskay huszárok is megfűtöttek, a pokoli csatazajban már csak későn vette észre, hogy hátulról is muszka lovaság rohanja meg. Két tűz közé jutva nem tarthatta magát, de néhány zászlóalja visszafordult a muszka lovaság ellen s ekkor a többiek utat nyertek a visszavonulásra. Mindenfelől öldöklő tüzzel arasztják el csapatait, a jobb szárnyról futó honvédek s az üldöző kozakok is összekeverednek velők s ily borzalmas helyzetben húzódik Bobich a szőlőskertek felé.

De még szerencséjük volt, hogy a kozakokkal összekeveredtek, különben a muszka útegek egy szálíg elseperhették volna őket.

Máriássy látva Bobich hátrálását, fedezni igyekszik annak elvonulását s így Bobich hadosztályát szét nem szórhatták. Paskiewics azt hitte, hogy a városban és

nagyerdőben még nagyszámu honvéd rejtőzhetik s ezért csak óvatosan üldözte a honvédeket.

Pongrácznak és baró Liphay Bélának sikerült a szőlőskertek alatt rendezni a huszárokat, ezek és néhány tüzérvet a legnagyobb önfeláldozással fedezte a vert zászlóalj menekülését. A nap lealdozott s utolsó sugarai több mint ezer halottra és súlyos sebesülte szórták vérsiros fényüket. Halottakban, sebesültekben és foglyokban 1300 embert vesztett Nagy Sándor. A holtak közt volt a hős Csányi, aki elvérzett, kivüle hét tiszt és 152 ember. Megsebesült 215 honvéd, a többi fogságba esett vagy elszéledt. Muszka vesztesége jóval nagyobb volt. A Szűcs István, Debreczen város történetirója szerint 634 emberük esett el s 27 tisztjük részben elesett, részben megsebesült. A halottak három napig heverték a Csige- és Köntös-kert végében s a mezei rendőrkapitány jelentése szerint 112 honvédet temettek közös sírba. A többiek tehát szétszórtan aluszszák örök álmukat. Kuprianow tábornokon kívül még megsebesült Labinczow altábornagy és Müller tábornok.

Midőn Nagy Sándor Sarkadon tábornoki főnökevel fogságba került, meglátogatták őt Oszurgin és Glasenapp tábornokok s a honvéd tüzérség hősiességéről a legnagyobb magasztalással nyilatkoztak.

az utat, amerre az élet vagy, ki meghalt értünk hontalanságban, hogy örökre éljen az ő nevével halhatatlan magyar nemzet jövődjében. Te néked kell előljárnod annak magasztalásában, ki téged elsőnek tett, hogy méltónak bizonyulj hozzá és magadhoz, amaz elközelgő napon, melyen száz éve lesz, hogy ő minékünk adatott azért, hogy általa szabadság és élet adassék mind e magyar földön élőknek. Háládatlan, hivságos, üres díszelgés volna ez az ünnep is, ha a szabadságot mindenek fölött nem a Kossuth Lajos nevével dicsőíténénk.

Áldassék ez a név s mikor ma e helyen kimondjuk, hirdessük nyíltan, hogy az ő városának, Debreczen népének érzése nem álomlátás, hanem utmutató példa arra, mikép kell a szabadság eszméjében az érte vívott dicső harcokat, az érte vértelt hősokeket is ünnepelelnünk.

Itt állnak ök, még néhányan roskatag aggok, tépett hadi zászlójuk és a vértanuk halálfejes lobogója alatt. Legyen nekik hála és dicsőség, kik Kossuth Lajos katonái voltak, kik amikor azt üzenté, minnyáján elmentek . . . És elfogtok menni oda, ahonnan nincs visszatérés, de ti el nem mulatok, mert emlékekkel mulnék el a haza és azért

„Élni fog nevetek a halál völgyén is!”

Hiszén ime, a mi könnyen megnyugvó korunkat követi, majd a velünk ünneplő nemes ifjuság, melynek példaképül mi a szabadság szobrát állítottuk ide, hol annak előtte ama legyilkolt oroszian állott. Ide állítottuk az élő szabadság érzetét az iskola és templom közzé, hogy előttetek legyen mindig, mert ha ti erős hittel akarjátok, zsarnok dardaja rajta sebet sem üthet.

Es ide állítottuk e helyre, hol mult és és jövő ölelkezik szembe veled a Naggyal, ki nem a harcok halálos mezején, hanem a nemzeti lélek másik, szenvedésekkel szintoly teli munkájában szerzett nevének örök életet.

Oh! tekints át ide, ki a jövődöbe láttál, nézd mint hull le a lepel nemzetek megörökített vágyának eme jelképéről, lásd mint lobog magasra emelt kezében a világosság fátyla, hirdetvén, hogy legyünk egyek a haza szeretetében és erős leszen a kard, melylyel e nemzet mindenkor kész megvédeni ősi szabadságát. Tekints át és nezd meg sok győtrődésednek jutalmát, hogy néped megértett, tud küzdeni és alkotni a te lelked szerint, a mikor ime száz év multán ismét elzengheted:

„Él az ur és régi szennyedből kikelsz még Borongó felhőkkel gyászoló magyar ég. Nem soká felderül ősi dicsőséged Ne félj nagy nemzetem nem lesz soha véged.”

A beszéd a lelkek mélyére hatott s nem egy izben, különösen akkor, mikor az öreg honvédekről beszélt, könnyek toltultak nemcsak a szónok, de a mélyen meghatott közönség szemébe is.

Beszéd közben lehullott a szobrot takaró lepel s a díszes szobor ott állott a maga ékességében, hirdetve az utókornak a szabadsághősök emlékét.

A lelkes, percekig tartó éljenzés után, melylyel Bakonyi Samu lelkes beszédét honorálták, Görömbey Péter főiskolai szenior tartott beszédet a főiskolai ifjuság nevében.

Majd Benedek János orsz. képviselő lépett elő s leirhatatlan hatás mellett szavalt el ez alkalomra írott gyönyörű, köl-

tői fordulatokban s szépségekben gazdag ünnepi költeményét, melyet lapunk mai számában közlünk.

Ezután Komlóssy Arthur a szoborbizottság elnöke átadta a szobrot Simonffy Imre polgármesternek, ki a város nevében azt átveve, díszes koszorut is helyezett a város közönsége nevében a szoborra, majd átadta a szobrot a Csokonai Körnek, mint az Emlékkertek gondozójának, hogy vegye oltalmába a szobrot. Géresi Kálmán a Csokonai Kör elnöke átveve a szobrot, ígérve annak oltalmzását és gondozását, egyidejűleg letette a Csokonai Kör koszorut.

Ezután a koszoruk elhelyezése következett.

Elsőnek a 13 egyenruhás honvéd, illetőleg a honvédegylet választmánya nevében Hegedüs Pál elnök tette le a koszorut.

Majd a vármegye nevében Rásó alispán, H.-Böszörmény nevében Somossy polgármester, a függetlenségi kör nevében B. Nagy János, a függetlenségi párt nevében Kovács József, a szabadelvű párt nevében Lengyel Imre, tették le a koszorut.

A h.-nánási kerület s a h.-nánási öreg honvédek nevében Rákosi Viktor, a kerület szeretett képviselője a következő szép beszéd kíséretében helyezte el a koszorukat:

hajdunánási kerület polgárai nevében, mint képviselőjük és érzelmeiknek ezidőszertint leghivatottabb tolmácsa leteszem a koszorut a szabadság szobrára. Az acélkaru hősokeket és acélos buzát termő hajduonáság nepe üdvözöl téged általam óh Szent Szabadság. A barna arcú, kemény nyaku, erős szívű hajdúfiak a hatalom előtt nem szoktak meghajolni, de előtted óh szent Szabadság szent eszméje, meghajtjuk Boesky ősi lobogóját, azt a lobogót, melyet a puskapor füstje megfoghatott, golyók átlukaszthatták, de se árulás, se gyavaság be nem szennyezte soha.

A Szobor talapatán három szót látok ragyogni; Szabadság, Egyenlőség, Testvériség! 54 év előtt apaínezt a három szótirták kibontott zászlójukra. Mi utódok, kik ugyan azt a harcot megváltozott eszközökkel küzdjük, e hármass jelszó mellé három más szót csatolunk: S z a b a d s á g é s K e n y é r. E g y e n l ő s é g é s I g a z s á g, T e s t v e r i s é g é s S z e r e t e t!

Mert mit ér a szabadság, ha a népnek nem tudunk kenyeret adni, mit ér az egyenlőség ha nem hatja át a közéletet az igazság szelleme, mit ér a testvériség ha nem fűz össze a testvéri szeretet. Üdvözöllek még egyszer szabadság égből leszállt angyala! Lebegj felettük és vezess bennünket mert akkor elérjük a nagyzeált, melyre törünk. (Szünni nem akaró tetszés és éljenzés követte Rákosi szép beszédét.)

Ezután a többi hajdusági városok, maje a már lapunkban közölt egyesületek testületek helyezték el koszorukat a „szobor talapatára mintegy 100 remekebbnél remekebb koszorut helyezték el, melyek közül a legszebbek s legünponzansabbak Farkas Gyula műkertészről kerültek ki.

Végül a lelkes, magasztos ünnep befejezésén az összes dalegyesületek a közönséggel együtt a Hymnuszt énekelték el.

Az ünepély ezzel véget ért s a közönség áthatva az ünepély magasztosságától, eltávozott.

Délben 1 órakor a „Bika” kistermében a vendég orsz. képviselők teszteletére 50 terítékű társasbéd volt.

NAPI HIREK.

A szabadság-szobornál.

Én nem vagyok bálványimádó.
S az ércszobor előttem, holt anyag,
A benne rejlő eszme bár kiváló,
S körülötte ezek tolonganak
Ünnepet ülni érted szép multság.
Dicsérni dalban, szóban és szoborban . . .
Te csak ezekben élsz, dicső szabadság,
De a világban szolgáság, nyomor van.

Szabadság, leikem örök ideálja!
Te érted annyi nagy szív vérezett:
Könyem fakad, ha gondolok reája
S szívem facsarja az emlékezet.
Neved manapság ocsó, könnyű préda,
Te érted most egyebet sem teszünk:
Hogy hébe-korba — előttünk a példa —
Egy-egy szoborban im, leleplezünk.

Nem téged leplezünk le, óh szabadság!
De magunkról rántjuk le a lepet;
Avagy követte lelkének parancsát,
Ki érted annyit tett, hogy ünnepelet?
Hát ünnepeleljünk, harsogjon az éljen!
Feledjünk régi but és régi bajt,
És fojtsunk vissza a szívünkbe mélyen:
Azt az egekre feltörő sohajt.

Feledjünk mindent, a mi szörnyü emlék,
Mi a szabadság gyilkolója volt;
Mi a hőhérook lelkében szülemlek,
A vérboszú ne legyen itt ma folt.
Gályákra huzszolt, lánczra vert rabok,
Vérpadra vonszolt annyi vértanú:
Ne zavarjátok ezt a szép napot,
Maradjon por, mi csak por és hamu!

S a népnymor sinylódó milliói
Ujjongjanak e szép szobor körül:
Illő a szent kegyeletet leróni,
Van-é, ki itt nem ünnepelel s örül.
Örvendjete! elnémul ime lantom,
Én itt hagylak te hideg ércalak!
S szívem utolsó csep véret kiöntöm:
Csak téged egyszer élve lássalak!

Benedek János.

Istentiszteletek.

Holnap, vasárnap az istentiszteletek a következő sorrendben tartatnak meg: Nagy templomban: Kiss Tamás s. lelkész. Kis-templomban: Czirják Béla s. lelkész. Uj-templomban: Kovács Lajos s. lelk. Ispóty-templomban: Kovács Zsigmond h. lelkész. Csapókertben: Kovács János népiskolai felügyelő.

Az ág. hitv. evang. templomban d. e. 10 órakor Kádár Dániel hittanhallgató tart egyházi szentbeszédet.

Thaly Kálmán üdvözlöte.

Thaly Kálmán dr. városunk I. kerületének szeretett ősz képviselője gyöngékedése miatt nem jelenhetett meg a mai lelkes ünnepen. Azonban lélekkel velünk ünnepelel s erről tesz bizonyosságot Bakonyi Samuhoz intézett következő távirata:

Pozsony, aug. 2.

Holnapi dicső emlékünnepelel alkalmából kurucz lélekkel melegen üdvözlöm általa Debreczen polgárságát — törődött de mégis törhetlen öreg hivetek

Thaly Kálmán.

A nemzetközi diákkongresszus miniszteri biztosa Debreczenben.

A szeptember 24 től október 1-ig tartandó nemzetközi diákkongresszus előkészületei a vallás- és közoktatásügyi miniszterium egyik — e célra szervezett osztálya — felügyelete alatt seregyen folytak. Nagy figyelemmel készítik elő a debreczeni kirándulást, melyre úgy a miniszterium, mint a rendezőbizottság igen nagy súlyt jektet. Ez ügyben Hindy Zoltán, a rendezőbizottság I. alelnöke levelet intézett Fráter Ernőhöz, hogy Rényi dr. miniszteri biztos az ő társaságában augusztus 20-30-ika között Debreczenbe érkezik a lejövétel módjainak végleges megállapítása végett.

A vármegyei függetlenségi párt üdvözlője.

Veszprémi István hadhízi földbirtokos, a Hajdúvármegyei függetlenségi párt, kiváló, szeretett elnöke Lublófürdőből, a debreczeni szabadságszobor leleplezése alkalmából a következő hazafias sorokat sürgönyözte:

Nagy idők dicső daliák emlékének szabadság magasztos eszményének szentelt ünnepükön a távolból lelkem szárnyán hozzájuk repülök lélekben velük ünneplek **Veszprémy** pártelnök.

Uj irásszakértő a debreczeni törvényszéknél.

A debreczeni kir. törvényszék állandó irásszakértői közül Kapros Gábor megbízottasárol leköszönvén, a törvényszék elnöke megkereste a „Kereskedelmi és Iparkamarát”, hogy helyére egy irásszakértőt hozzon javaslatba. A kamara Bodnar Géza takarékpénztári tisztviselőt jelölte ki e tisztségre.

Tandijalapak adományozása.

A debreczeni felső kereskedelmi iskola tanulói részére a kereskedelmi és iparkamarának 2 tandijalapítványt van joga eladományozni. A következő tanévre e két alapítványt a kamara Brischa Gyula felsőosztályú és Klein László alsó osztályú tanulónak adományozta.

Bankett egy bucsuzó mérnök tiszteletére.

A M. A. V. debreczeni gép javító-műhelyének egyik érdemes mérnökét, Hagedorn Jánost a kaposvári műhelyhez osztályfőnöki minőségben helyezte át felettes hatósága. A távozó mérnök tiszteletére nagy bankettet rendezett a gépjavitó-műhely tisztikara tegnap este Törő Imre kerthelyiségében. A banketten megjelent Podolsky műhelyfőnök is. Az első tószót Pogány mérnök mondotta, ki szép beszédben emlékezett meg a távozó kartárs jelességéről. Utána Hagedorn beszélt s megköszönte a műhely szeretetét. Pohárköszöntőket mondottak ezután báró Fehér, Nagy Sándor, Gyenes mérnök s még számosan. Törő Imre kitűnő bora egyre foggyott s a vidám társaság hajnalig együtt maradt, lelkesen ünneplve a bucsuzót.

Makó Lajos és a katonazenekar.

A debreczeni (Csokonai) színház új igazgatója, Makó Lajos tárgyalásokat kez-

dett a 39-ik gyalogezred zenekarával, a színházi estekre való szerződés céljából. Makó direktor tegnap megállapodásra jutott a zenekarral s alá is írta a vele kötött szerződést. A Makó regime alatt tehát a katonazenekar fogja szolgálatni a színházi muzsikát.

A helybeli független és 48-as

párt intézőbizottságának, nagy választmányának tagjai, valamint a tizedesurak kéretnek, a függetlenségi kör helyiségében holnap, azaz vasárnap délután 4 órakor összejönni. Debreczen, 1902. augusztus 2. A párt elnökség.

Hírek az anyakönyvi hivatalból.

A helybeli állami anyakönyvi hivatalnál a hét folyamán házasságot kötöttek:

Kovács Ferenc — Tóth Mária, Kovács János — Hodos Ottilia, Pránszky István — Barta Hermina, Hodossy Ferenc — Farkas Julianna, Nagy Lajos — Kiss Julianna, összesen 5 pár.

Ugyanezen idő alatt a következő halál- és születési eseteket jelentettek be: Talyigás László 65 éves kisbíró. Makai János 5 hónapos csecsemő, Faragó Mihály 78 éves napszámos, Varjas Miklós 7 hónapos csecsemő, Békési Irma 2 hónapos csecsemő, Gyarmati Mihályné szül. Bajnok Julianna 63 éves, Balog (utónevét nem kapott) 5 óras csecsemő, Barna András 75 éves napszámos, Balogh Ferenc 72 éves napszámos, Fuhrman Lajos 12 hónapos csecsemő, Gerbe Mária 22 éves dohany gyári munkás, Károlyi Julianna 8 h. es., Bögös Lajos 46 é. ev. ref. lelkész, Nagy K. 3 e. gy. Sarkány J. 1 hónapos csecsemő, Nagy Julianna 61 éves, Gulácsi Miklós 6 hónapos csecsemő, Papp Mária 12 hónapos csecsemő, Kati Ferencz, szül. Rab Zsuzsanna 35 éves, Kóti Rebeka 78 éves, Szathmari Emma 4 éves gyermek, Nagy Lajos 14 hónapos csecsemő, özv. Szilágyi Istvánné szül. Kovács Julianna 84 éves, Kovács Róza 4 éves gyermek, özv. Szilágyi Sándorné szül. Kovács Zsuzsanna 59 éves Bátor Lajos 1 hónapos csecsemő, Görbe Zsuzsanna 2 éves gyermek, Balyi Sándor 4 éves gyermek, Vaczi Zsuzsanna 48 éves, Fehér Lajos 30 éves napszámos, Torma Margit 12 hónapos csecsemő, Kádár Margit 7 hónapos csecsemő, Keskeny Márton 50 éves eseléd, Kovács Erzsébet 2 hónapos csecsemő, Zong Jánosné szül. Faragó Róza 34 éves özv. Szalai Sándorné, sz. Lós Zsuzsanna 63 éves, Telenyi István 5 napos csecsemő, Csiz Margit 17 hónapos csecsemő és 1 halva születés összesen 39. Minthogy továbbá ugyanezen idő alatt összesen 47 születést (25 fiú 22 leány) jelentettek be, úgy a születések 8-al mutak felül a halálozásokot. Az elmúlt július hónapban 27 pár kötött házasságot, 233 születési és 196 halálozás jelentetett be.

A debreczeni ev. ref. egyház

1902. évi augusztus hó 3-án — vasárnap — délelőtt 10 órakor az egyház tanácstermében presbiteri gyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Jelentés arról, hogy a f. évi július hó 20-án tartott presbiteri gyűlés jegyzőkönyve

július hó 22-én hitelesített. 2. Küldöttségi jelentés az ispotályi toronyfedél befestése tárgyában. 3. Esperes ur f. évi 536. sz. körlevele az őszi tanítóképeségi vizsgálatoknak f. évi augusztus 31 s következő napjaira kitűzése tárgyában. 4. Esperes ur f. évi 598, 599, 600, 601. sz. levele Papp Ignác, Haló Sándor tanítók, Szathmari Julianna és Tóth Erzsébet tanítónők választásához a consensus megadása tárgyában. 5. Esperes ur f. évi 638 sz. levele a lelkészi állásra beadott pályázatokról f. évi július 30 án történt átvizsgálásról a választhatók megnevezésével. 6. A lelkészválasztásra vonatkozó javaslatok. 7. Dávidházy János esperesnek a f. évi augusztus 4-én kezdetét veendő egyházlátogatást tudató 636. sz. átirata. 7. A fels. leányiskolai igazgatótanács f. évi 1073. sz. végzése, melynek kapcsán az 1902-3-ik iskolai évre vonatkozó költségelőirányzat beterjesztetik. 9. A gazdasági bizottság f. évi 1086. sz. végzése a K. Tóth Simonffy-alapítvány kezelése tárgyában. 10. A gazdasági bizottság f. évi 1087. sz. végzése a h. számvető azon kérelme tárgyában, hogy részére a számvetői fizetés 1. évi márcz. 10-től adassék meg. 11. A gazdasági bizottság f. évi végzése a Némethy Lajos fele lelkészi lakás helyrehozása tárgyában. 12. Kiss Albert lelkész lemondó levele az iskola széki elnöki állásról. 13. Az iskolaszék f. évi 830. számú végzése Káposztás Imre tanítónak Nagy Imre tanító helyettesítésért 60 korona díjazása tárgyában. 14. Az iskolaszék f. évi 991. számú végzése Szabó Lajos ideiglenes tanítónak azon kérvénye tárgyában, hogy részére július és augusztus óra tutalom adassék meg. 15. Az iskolaszék f. évi 1083. sz. végzése Nagy Lajos ideiglenes tanító azon kérvénye tárgyában, hogy részére július és augusztus óra jutalom adassék meg. 16. Az iskolaszék f. évi 1095. sz. végzése a Szikszay — Gáll alapítványból tanítók jutalmazása tárgyában. 17. Az iskolaszék f. évi 1154. sz. végzése Papp András 20 korona adományának kiosztása tárgyában. 18. Az iskolaszék f. évi 1165. sz. végzése Szemere Lajosné tanítónő osztályának a szünidő alatt taníttatása tárgyában. 19. Ókrös István tanító ügyében hozott 1079—1602, számú iskolaszéki végzés. 20. Csurka István tanító fizetése ügyében hozott 1080—1902. sz. iskolaszéki végzés. 21. A koldusapoldai pénztárnál az apadás megszüntetése tárgyában véleményadásra küldöttség választása. 22. Kovács János elemi iskolai felügyelő jelentése a csapókeri istenitiszteletekről. 13. A pénztári hivatal jelentése a f. évi 931 sz. P. végzés folytán. Kalmár Ignác tanító nyug- és gyamintézeti tartozásának lefizetéséről.

Elveszett.

Július 13-ikán a karczagi vásártérről elszaladt két fiatal szőke tehén, balfarán szivalakban N. orráon kereszt, jegyes fülü. A megtaláló illő jutalomban részesül: Debreczen, Honvéd u. 54.

A magyar szinpad

kiváló művészekből álló társulata az „Ott-hon” sörcsarnok udvarkert helyiségében (Sas-utca 2. szám) holnap az az vasárnap este tartja meg fényes megnyitó előadását, melynek megtekintését ajánljuk a n. érdemű közönségnek.

T. közönség.

A minden oldalról való tömeges érdeklődésnek pontosan megfelelni, felkérjük **Debreczen szab. kir. város s a vidék n. é. közönségét**, miként a szállodánkban levő **butor és felszerelési cikkek bevásárlását** ezentúl csakis d. e. 11—12-ig d. u. pedig 3—6-ig eszközölni sziveskedjen.

Tisztelettel: **Arany Bika szálloda** bérlő társaság.

Csodálatos

azon eredmény, melyet a t. hölgyek a Balassa-féle valódi angol ugorkatej használatával elérnek. Néhány nap után eltűnt az arczbőrről szeplőt, pattanást és egyéb bőrbajt, kisimítja aránccokat és redőket, az arczbőrt üdévén finomra varázsolja. A parisi és bécsi kiállításokon kitüntetett szer, mely rövidesen nálunk is, mint Angolországban az összes szépitőszereket kiszorítja. 1 üveg ára 2 korona, hozzá való valódi angol Ugorkaszappan 1 kor. és Poudér 1 kor. 20 fil. Postán küldi Balassa K. gyógyszerháza Temesvár. Kapható minden gyógyszerháza. (5)

Nyilttér.**MATTONI
ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE**

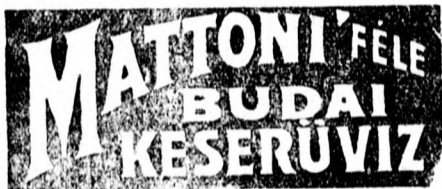
gyógyhely Budapest (Budán.)

Idegy: április 15-től október hó 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos dr. Polgár Emil.

Egészséges fekvés. Jutányos lakások. Jó vendéglő. — Villamos vasúti összeköttetés a fővárossal.

legjobb hajtószer.

Kapható minden gyógyszerháza és fűszerkereskedésben.

A legjobb és legérszágesebb
üditő-ital,
mely mint asztali ital különösen kedvelt és borral, cognaccal vagy növényi szörpökkel vegyítve kitűnő ízű
vegyületeket ad:

**MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER**
legfinomabb égetett
SÁVANYÚ-KŰV

Ittja a szomjat, hűsít és felfrisít egyaránt. A legjobb szer a nyári hőgőz tikkaestő hatása ellen.

Az egeresi gipszgyár

főraktára:

Stegmüller Árpádnál

Debreczen, Kölcsey-u. 3.

Az építésekhez ajánlom a t. kereskedő és iparos uraknak idei gyártmányu

friss gipszemet

u. m. stukator gipszet 60 kg. zsákokban, alabastrom gipszet 60 kg. zsákokban.

Kitűnő minőségben, gyári árak mellett. Menyezet vakolásra egyáru a mésszel azonnal simítható és tükörsima lesz. Ajánlom továbbá friss beocsini portland és román cementemet. Kőbányai disztéglát sárga és piros színben, elszigetelő lemezt nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. Telefon 255.

A bőrápoláshoz!

A védjeggyel gyakran előforduló hamisításoknál ajánlatos a valódiat figyelni. A Berger-féle gyógyszerzappanok hirdetéseinél benyomtatott védjegyek láthatóan rajta kell lennie a szappan címkején, esomagolásán és használati utasításá valamint a szappanon is.

Utánzatok visszaautasítandók, mert csak azok a valódiak, mely már 30 év óta forgalomban vannak. Csak G. Hell C.-től való Berger féle szappantól várhatjuk a kitűnő hatást bizonyosságát.

Minden Berger-féle szappanon ezen védjegy látható. [3]

A Beocsini Cementgyárak

egyedüli raktára és képviselője

Stegmüller Árpádnál

Debreczen, Kölcsei utca 3.

„Legnagyobb raktár.”

Az építésekhez ajánlom — friss portland és román cementemet (idei gyártmány) Most érkezett friss gipszet, elszigetelő lemezt. Kőbányai sárga és piros disztéglát, a legolcsóbb árak mellett, elsőrendű minőségben.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. Telefon 254.

Csődalatti árverés.

A Biedermann E. és Fia cég esődtömögéhez leltározott bútörök és irodai felszerelések — utóbbiak között egy nagy és egy kisebb pénzszekrény 1 évi aug. hó 4 én d. u. 3 órakor a Piacz-u. 42 sz. a. bírósági végrehajtó közbejöttével tartandó nyilvános árverésen elfognak adatni. Az elárverezendő tárgyakat vagy azok jegyzékét az érdeklődőknek megmutatom.

Debreczen, 1902. jul. 20.

Dr. Körösi Kálmán.

ügyvéd, esődtömög gondnok. Piacz u. 71 sz.

Melichár vetőgépek

12. 14. 16. 18. 20. 22. 24. soros

leszállított ár mellett

Bächer lánczos eke 22 frtért

kizárólagosan csakis

Klein Jakob

gépraktárában kapható Piacz-utca 26., a nagy trafik udvarán.

Zala drill sorvetőgép 17 soros.

Alkalmi vétel ugyanott 400 koronáért.

Hirdetmény.

Néhai Balogh Mihály volt debreczeni nyug. főmérnök, vallalkozó örökösének egyértelmű akarata szerint, a Balogh Mihály hagyatékához beletározott nagymennyiségű építési anyagok és szerek u. m.: állásfák, deszkák, gerendák stb. különböző számszámok, az örökösök képviselőinek közbejöttével mellett nyilvános önkéntes árverésen fognak adatni.

Az ezt venni szándékozók figyelmét azzal hívom fel, hogy az árverés foganatosítását 1. évi aug. hó 7-én d. e. 9 órakor fogom a Balogh-féle téglagyár telepein megkezdeni s következő napokon folytatni.

Dr. Mariska György

hagyatéki zárgondnok.

332.

Az István gőzmalom társulat**GYÁRTMÁNYAINAK
ÁRJEGYZÉKE**

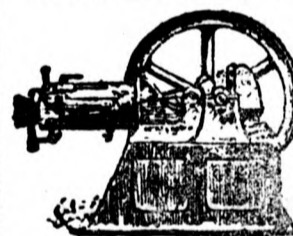
Az 1887. ápr. 18 án Bpsten tartott általános magyar malomgyűlésen megállapított s 1887. jun. 1-én életbe lépett eladási, fizetési és szállítási módzatokra vonatkozó egyezmények szerint.

Kötelezettség és engedély nélkül készpénz fizetés mellett. Zsákkal együtt. Kor. érték.

	100 kiló
A. Asztali dara nagyszemű	29.20
B. " aprószemű	28.20
0. Királyliszt	28.20
1. Lángliszt kivonat	27.20
2. Elsőrendű zsemleliszt	26.20
3. Zsemleliszt	25.40
4. Elsőr. kenyérl.	24.80
5. Közép kenyérliszt	24.20
6. Kenyérl.	23.20
7. Barna kenyérl.	22.20
7 1/2 " " II.	21.20
8. Takarmányl.	11.20
11. Finom korpa zsákkal	8.60
11. " " " " " " " " " "	8.20
12. Durva korpa zsákkal	8.60
12. " " " " " " " " " "	8.20
12. " " " " " " " " " "	7.-

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.
A. B. 0-6 számig 85 kiló
7. és 8. sz. 70 kiló
11. 12. 50 kiló

Debreczen, 1902. aug. 2.

**Elismert legjobb s legolcsóbb
BENZIN-PETROLIN GAZMOTOROK**

és locomobilok

villanyos gyújtással és szelep kormányzattal a legmesszebb menő kezesség mellett minden gazdasági célra alkalmas. Nem gyorsfutók tehát malomüzemekre különös előnnyel használhatók. Szállítja kedvező fizetési feltételek mellett

OSERS és BAUER motorgyára.

Magyarországi vezérképviselőt és raktár:

Dénes B. Budapest, VI. Váci-körút 61.

Árjegyzék ingyen!

Tisztességes ügynökök kerestetnek.

Restitutions Fluid

Kwizda féle Restitutions Fluid

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.
1 üveg ára 2 korona 60 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál első- és utóérsítőtől, liczámoknál, inak merevségénél stb., az idomlásnál kiváló munkára képesítő a lovakat. Csak a lenti védjeggyel valódi. Kapható Auszr. — Magyarországon valamennyi gyógyszerházaiban és gyógyszerkereskedésekben. Főraktár: Kwizda Ferencz János kerületi gyógyszerész. Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító.

SZENDRŐSÁNDOR

zongora, hangszer készítő és hangoló ajánlja legjobb gyártmányu **zongorait, hegedűt és pianinóit.** Javításokat és hangolásokat előnyös árak mellett eszközöl Szt.-Anna-u. 3.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajdusági pedró” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszer-tárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Ház árverés. (Kossuth u. 31. sz.) f. é. aug. hó 6-án d. u. 3 órakor a debr. kir. tvszék-nél; feltételek megtekinthetők ugyanott és dr. Kocsár Gábor ügyvéd irodájában.

Korpa István malmai házhoz szállítva legolcsóbban kapható Deutsch Albert és fia cégénél Hatvan utca.

592-1902 p.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni ev. ref. egyház pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett

egyházi számvevői hivatalra,

melylyel évnegyedi előleges részletekben fizetendő 1800 kor. évi javadal-mazás jár. A választás az 1906. év elején következő általános ü-zújításig történik s pályázhatnak egyházközségünk azon tagjai, kik az államszámvi-teltanból képesítettséget igazolni tud-nak, vagy annak megfelelő előképzettség mellett egy év aiatli megszerzésére magokat kötelezik. A kellően felszerelt kérvények **1902 évi szept. 6-án d. u. 5 óráig** az ev. ref. egyház iktató hi-vatalába adandók be. A megválasztandó számvevő hivatalát f. é. okt. 1-én elfog-lalni köteles és a debr. ev. ref. egyház tisztviselői részére létesített nyugdíj-in-tézetnek az egyház által megállapított szabályzat szerint jogosított és köte-lezett tagja lesz.

Kelt Debreczenben az ev. ref. egyház presbyteriumának 1902. é. jul. 6-án tartott gyűléséből.

(3-2.)

Az elnökség.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az ideai temesvári Jakobi **országos vásár** f. évi augusztus hó 14 től bezárólag augusztus hó 18-ig fog megtartatni. **Augusztus 14. (csütörtök) 5 óra reggel előtt az állat felhajtása tilos!**

Temesvárrott, 1902. évi július hó 25-én.

A városi főkapitányságtól.

Bandl Rezső
főkapitány.

Bánati ló, szarvasmarha-, juh- és sertésvásár. Gyümölcs-, mezőgazdasági-, kereskedelmi- és iparvásár.

500 forintot

fizetek annak, aki **Bartilla fogvizének** használata mellett, melynek üvege 35 kr., valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája bü-zlik (Csomagolások külön 10 kr.) **Bartilla-Winkler Ed. Wlen, 19/I. Sommergasse I.** — Kapható Debreczenben **Mihalovits István** a „Kigyóhoz” címzett gyógyszer-tárában. **Tóth Béla** gyógyszerész. Hatarozoltan kérjünk **Bartilla-féle fogvizet.** Hamisítás feljelentésért jó díjazás adatik.

Akar ön sok pénzt keresni?

Havonként 1000 korona is ke-reszhető könnyen, kockázat nélkül, becsületes uton. Irja meg címét **G. 51. sz. a.**

Andas **Annoncen-Bureau des „Mer-
kur”** Nürnberg Mendelstrasse 23.

SZABADOS és ROSSI

vízvezeték és világítási vállalat

DEBRECZEN

Piacz-utca 58.

Légszesz és vízvezetékek
CLOSETEK
és csatornázások.
SZIVATTYUK
Fürdőberendezések
és Gőzfürdők
stb. berendezésére.
Kőgyágcsovek raktáron.

Harmat-arczpor (pouder)

mely készítmény üde szint kölesőnz az arcznak s nem rontja az arcbört. Kitiűő illatu, teljesen ártalmatlan volta valamint finomsága által vetekedik bármilyen arcz vagy rizs-porral. Jól tapad s igen jól fed. A **Harmat crème** a **Harmat szappannal** együtt használva az arcbört üdvé, széppé teszi s megóvjá a megránczósodástól. (Kapható 3 színben fe-hév, rózsá s crém színben) minta doboz Harmat pouder ára 50 fl. Nagy doboz ára 1 kor. és 2 kor. Ajánlja továbbá következő arcporait: **Berlini Fett-pouder** (3 fele színben) kis doboz ára 40 fl., nagy doboz 1 kor. s 1 kor. 60 fl. **Velutin Pouder** (3 fele színben) Kis doboz 60 fl.

Mihalovits J. gyógyszer-tára a Kigyóhoz Debreczenben.

== Egyedül valódi angol ==

THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvénszéki mintavédelem alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utólrhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a melnek kóros hajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legregibb bajokból is. 2. Kitiűő hatása van torokgyuladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor, szélgyöresöt s a tagrángatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomaktól s kigyógyít a Hämorrhoidákból, szeliden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, üres fogaknál és szájróhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felúf-főgést, a szájnak s a gomornak büztét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és beibajoknál, u m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, ruh és kiütéseknél, megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vi-gyázzunk a mellékelt zöld mezejű **apácza-védjegyre!** Hamisításoktól legjobban óva-kodunk, ha egyenesen gyárból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Hercegovinában 4 kor, 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés előrefizetés vagy összeg után-vétele mellett.

Miért szenved ön?? Hiszen önnek, amely gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas operációt is elkerülheti, ha a valódi Thierry A. féle **Centifolia kenőcsöt** használják, mely rendkívül vonzó, a sebek gyógyításában valamint a fájdalmak enyhítésében utsl-érhetlen. A valódi Centifolia-kenőcs alkalmazható: a szoptatók melkemenykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyilasok, sebek, folyások, dagadt lábak s csontvesedéseknél, vágás, szarás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, száika, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinövés, képződmény, karbnukulus és ráknál; végre pokolvar, körömméreg, körömgvűlés, a lábna járás közben történt kisebélése, fagyás és ége-tés okozta sebek, a betegek és gyermekek tekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb. eseteiben. 2 tégely csomag csomagolással, postadíjjal együtt 3 kor. 50 fl. Temérdek elősmró levél megtekinthető. Utánzatok vételétől óva intek mindenkit és arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des Thierry (Adolf) Limited in Pregrada” a tégelybe van-e égetve. Eme két gyógyháfásában utólrhetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régibb, annál jobb, nem árt a szernek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi se-gély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elprédáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletében e világhírű, olcsó, megbizható, a mellett ár-talmatlan szerből. A hol nem bionyos, hogy az én kitiűő szerem ott ajánlatos egyenesen tölem hozatni. Cim: **Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.** Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészeknél.

